

13 Σεπτεμβρίου 1914

Ο πόλεμος χαρακωμάτων

Η Γερμανία χρειαζόταν μια γρήγορη νίκη στη Δύση, αν ήθελε να χτυπήσει τον ρωσικό γίγαντα, στα ανατολικά. Μόνος τρόπος για να πάρει εύκολα τη Γαλλία ήταν να της επιτεθεί από το Βέλγιο. Έτσι, όταν στις 3 του Αυγούστου 1914, κήρυξε τον πόλεμο στη Γαλλία, εισέβαλε στο Βέλγιο παραβιάζοντας την ουδετερότητά του, την οποία είχε εγγυηθεί. Με αυτό τον τρόπο όμως έδωσε το πρόσχημα στην Αγγλία να επέμβει υπέρ του Βελγίου και της Γαλλίας. Ο μεγάλος πόλεμος γινόταν πανευρωπαϊκός. Σε λίγο, θα μετατρέποταν στον Α΄ Παγκόσμιο.

Στα πεδία των μαχών, η γερμανική προέλαση εκδηλωνόταν ασυγκράτητη. Ως το τέλος του Αυγούστου, ολόκληρο το Βέλγιο είχε καταληφθεί. Τα γερμανικά στρατεύματα μπήκαν στη Γαλλία με αμείωτη ορμή. Ήταν τόσο μεγάλος ο πανικός που σκόρπιζαν ώστε, στις 3 Σεπτεμβρίου, η γαλλική κυβέρνηση εγκατέλειψε το Παρίσι και εγκαταστάθηκε στο Μπορντό. Όμως, το Παρίσι είναι σύμβολο για τους Γάλλους που δεν είχαν ξεχάσει την ταπείνωση του 1871.

Στις 4 Σεπτεμβρίου, μια γιγάντια γαλλική αντεπίθεση εκδηλώθηκε στον ποταμό Μάρνη. Οι λυσσαλέες μάχες κράτησαν ως τις 12 Σεπτεμβρίου. Η γερμανική προέλαση σταμάτησε οριστικά. Στις 13 Σεπτεμβρίου 1914, οι Γερμανοί υποχρεώθηκαν να υποχωρήσουν στο Εν: Ένα νέο είδος πολέμου ξεκίνησε. Η γη σκάφτηκε σε ατέλειωτα φιδίσια χαρακώματα. Απλώνονταν από τη Βόρεια θάλασσα ως τα ελβετικά σύνορα. Αρχιζε ο μακροχρόνιος και ανελέητος πόλεμος των χαρακωμάτων, όπως αποκλήθηκε. Η Γερμανία κατείχε ολόκληρο το Βέλγιο και τη ΒΑ Γαλλία. Είχε, όμως, αποτύχει στην πολιτική της κεραυνοβόλου επέμβασης που θα της εξασφάλιζε άνεση κινήσεων στην Ανατολή.

Το μοίρασμα των δυνάμεων ήταν οδυνηρό για τον στρατηγό Χίντεμπουργκ που ανέλαβε τη διοίκηση γερμανικών και αυστριακών στρατιών στο ανατολικό μέτωπο. Ως το τέλος του

1914,ολόκληρη η Ευρώπη, σε Ανατολή και Δύση, είχε μετατραπεί σ' ένα λαβύρινθο χαρακωμάτων.

1916: Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και 300 οπαδοί του ξεκινούν με δυο πλοία για τη Θεσσαλονίκη, όπου έχει ξεσπάσει και επικρατήσει το κίνημα της Εθνικής Άμυνας.

1922: Έπειτα από τηλεσίγραφο που περιέχεται σε ριγμένες από αεροπλάνο προκηρύξεις των επαναστατών του Πλαστήρα, παραιτείται η κυβέρνηση Τριανταφυλλάκου.

1922: Καταγράφεται η υψηλότερη θερμοκρασία υπό σκιά, 58 βαθμοί Κελσίου, 136 Φαρενάιτ, στο Αλ Αζιζιγιάχ της Λιβύης.

1942: Ο γερμανικός στρατός αρχίζει την επίθεσή του στο Στάλινγκραντ και αντιμετωπίζει την ηρωική αντίσταση των Σοβιετικών.

1943: Εκλέγεται πρόεδρος της Κίνας ο Τσάνγκ Κάι Σεκ, διαδεχόμενος τον Λιν Σεν.

1986: Μεγάλος σεισμός καταστρέφει την Καλαμάτα.

1989: Ο Αρχιεπίσκοπος Ντέσμοντ Τούτου μπαίνει επικεφαλής ενός τεράστιου πλήθους που τραγουδούσε και χόρευε στο κέντρο του Κέιπ Τάουν κατά τη διάρκεια της μεγαλύτερης τα τελευταία 30 χρόνια διαδήλωσης διαμαρτυρίας κατά του απαρχαίντ στην Νότια Αφρική.

1991: Η Σοβιετική Ένωση και οι ΗΠΑ συμφωνούν να σταματήσουν την προμήθεια όπλων στις αντιμαχόμενες πλευρές του Αφγανιστάν.

1993: Το Ισραήλ και η PLO υπογράφουν συμφωνία ειρήνης που έδινε αυτονομία στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη.

1994: Η Βόρεια Κορέα επιτρέπει στην αποστολή για τον έλεγχο των πυρηνικών να επισκεφτεί την Διεθνή Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας, την οποία παλαιότερα απαγορευόταν να πλησιάσει.

1998: Με αφορμή τη δολοφονία βουλευτή του κόμματός του, ο πρώην πρόεδρος της Αλβανίας Σάλι Μπερίσα αποπειράται πραξικόπημα που εκφυλίζεται τις επόμενες ημέρες.

2006: Μετά από καταδίωξη που κράτησε 16 χρόνια, συλλαμβάνεται στην περιοχή του Παρνασσού ο Νίκος Παλαικώστας, υπ' αριθμόν 1 καταζητούμενος. Εναντίον του εκκρεμούν 37 καταδίκες σε συνολικά 87 χρόνια φυλάκισης.

Η 13^η Σεπτεμβρίου στον πολιτισμό

13 Σεπτεμβρίου 1506

Ο Αντρέα Μαντένια

Εικάζεται ότι γεννήθηκε στα 1431. Εξελιχθηκε στον σπουδαιότερο ζωγράφο της Βόρειας

Ιταλίας του ΙΕ' αιώνα. Ο Αντρέα Μαντένια ήταν ο δεύτερος γιος ενός ξυλοκόπου αλλά, στα δέκα του χρόνια, υιοθετήθηκε από τον Φραντσέσκο Σκουαρτσιόνε, δάσκαλο της ζωγραφικής και συλλέκτη αρχαιοτήτων, στην Πάδουα. Στα 1438, έστησε δικό του εργαστήριο, λέγοντας ότι ο θετός του πατέρας είχε ωφεληθεί από αυτόν χωρίς να του το ανταποδώσει. Το ότι ήταν ήδη σπουδαίος ζωγράφος φαίνεται από την χαμένη τοιχογραφία στον ναό της Αγίας Σοφίας, στην Πάδουα, όπου σώθηκε η επιγραφή «Ο Αντρέα Μαντένια από την Πάδουα, ηλικίας 17 χρόνων, το ζωγράφησε με το χέρι του, 1448)». Στην πόλη αυτή, ο Μαντένια έζησε ως τα τριάντα του και δημιούργησε σειρά ολόκληρη από τοιχογραφίες. Στους πίνακές του συνδυάζονται η μυθολογία, η ιστορία και η λογοτεχνία με κύριο υπόβαθρο τον ουμανισμό που από την Πάδουα απλώθηκε στη Βόρεια Ιταλία. Με όλα αυτά, ο Μαντένια θεωρείται ο κρίκος της μετάβασης από τον μεσαίωνα στην ιταλική αναγέννηση. Φιλοτέχνησε σειρά τοιχογραφιών για το παρεκκλήσι του πάπα Ιννοκέντιου, ενώ στο μουσείο του Λούβρου εκτίθενται οι πίνακές του «Άγιος Σεβαστιανός» και «Σταύρωση». Έξοχες άλλωστε είναι και οι χαλκογραφίες του που έχουν διασωθεί. Πέθανε στις 13 Σεπτεμβρίου 1506.

1788: Η Νέα Υόρκη ανακηρύσσεται πρώτη ομοσπονδιακή πρωτεύουσα των ΗΠΑ.

1908: Γεννιέται ο θεατράνθρωπος, Κάρολος Κουν. Πέθανε στις 14 Φεβρουαρίου 1987.

1977: Πεθαίνει σε ηλικία 95 ετών ο Αμερικανός συνθέτης, Λέοπολντ Στοκόβσκι. Ήταν μάεστρος της Φιλαρμονικής της Νέας Υόρκης κατά την περίοδο 1946 - 50 και το 1962 σχημάτισε την Συμφωνική Ορχήστρα των ΗΠΑ.

1997: Πεθαίνει στη Γαλλία ο γεννημένος στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου αλλά ελληνικής καταγωγής τραγουδιστής Ζορζ Γκεταρί (Λάμπρος Γούργου). Ήταν 82 χρόνων και πρωταγωνίστησε στη μουσική σκηνή επί μισόν αιώνα.